Ambraträd

Liquidambar styraciflua

I korthet

- *Liquidambar styraciflua* – familjen Altingiaceae (tidigare trollhasselväxter).
- Hemma i östra USA samt i bergen i Mexiko och Centralamerika.
- Stjärnformade blad som på hösten blir gula, orange, röda och violetta.
- Liknar lönn, men bladen sitter strödda – inte parvis som hos lönn.
- Ute året runt i sol eller lätt halvskugga; skålen skyddas mot hård frost.
- Fröna ska ligga kallt och fuktigt i ca 4 veckor före sådd.
- Gror efter 2–4 veckor i rumstemperatur efter köldbehandlingen.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av ambraträd har du grunden till ett härdigt lövträd med stjärnformade blad som du själv formar redan från början. Efter köldbehandlingen brukar de första groddplantorna visa sig efter 2–4 veckor, och redan den första sommaren kan du börja beskära de nya skotten. Ju äldre och mer förgrenat trädet blir, desto bättre kommer höstfärgerna till sin rätt.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Ambraträd (*Liquidambar styraciflua*) är ett lövfällande träd från östra USA, från Connecticut ner till Florida och Texas; dessutom växer det i bergsskogarna i Mexiko och Centralamerika. Det hör till familjen Altingiaceae och räknades tidigare till trollhasselväxterna. I hemlandet kan det bli över 30 meter högt. Bladen är stjärnformade och påminner om lönnblad, men de sitter strödda på grenarna i stället för parvis. Krossar man dem doftar de kåda – den doftande kådan har gett släktet dess namn (liquidambar = flytande ambra). På hösten färgas lövet gult, orange, rött och mörkt purpurviolett, och i Nordamerika är det ett av de träd som präglar ”Indian summer”. Frukterna är små, taggiga kulor. Som bonsai passar ambraträdet för de flesta stilar – bara literatistilen passar det inte för.

Förökning

Ambraträd är kallgroende: Fröna behöver en kall period för att gro bra och jämnt. Blanda fröna med lite fuktig såjord eller kokossåmull i en sluten påse och lägg den i kylskåpet vid ca 3–5 °C i ca 4 veckor. Så sedan fröna på fuktig såjord eller kokossåmull och täck dem bara tunt – ligger de för djupt kommer groddplantorna dåligt upp. I rumstemperatur gror de normalt efter 2–4 veckor. Håll odlingsmediet jämnt fuktigt men inte blött. Fröna kan också sås i ett såbrätte utomhus på hösten; då sörjer vintern för kylan, och de gror på våren. När groddplantorna har fått sina första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

Placering och ljus

Ambraträdet vill ha ljus: En solig plats är bäst, men lätt halvskugga går också – det gäller även unga plantor. Trädet ska stå fritt så att det får ljus från alla håll. Groddplantor som har såtts inomhus flyttas ut först när det inte längre finns risk för nattfrost.

Vattning och näringsämnen

Under växtsäsongen behöver ambraträdet rikligt med vatten – varma dagar kan det vara nödvändigt att vattna varannan dag. Undvik dock stående vatten i skålen. På vintern vattnas bara sparsamt. Från maj till slutet av augusti ges näring var 2:a–3:e vecka, antingen flytande bonsainäring eller fast organisk näring.

Odlingsmedium

Ambraträdet vill ha ett näringsrikt, djupt odlingsmedium; ren, lös sandjord är för mager. Färdig bonsaijord är ett bra val. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand.

Beskärning

Nya skott kan skäras tillbaka gång på gång under hela växtsäsongen. Låt ett skott bilda 4–5 blad och skär sedan tillbaka det till 1–2 blad. Så byggs en tät förgrening upp.

Övervintring

Ambraträdet är härdigt och behöver en kall vinter för att kunna vila. Låt trädet stå ute, även när bladen faller på hösten – lätt frost skadar inte. I en skål är rötterna dock mycket mer utsatta än i marken, och när odlingsmediet fryser hårt kan skålen spricka.

Skydda därför skålen i god tid när det väntas flera dygn med frost eller nattfrost under ca -5 °C: Gräv ner skålen i trädgården så att bara stam och krona är ovanför jord, och täck jorden med löv – eller ställ skålen i torr sand i en frigolitlåda. Du kan också ställa trädet i ett kallt, helst frostfritt förråd eller garage; när bladen har fallit behöver det inget ljus. Groddplantor ska under sin första vinter alltid stå frostfritt, t.ex. i ett ouppvärmt rum vid 0–5 °C. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. När knopparna börjar svälla på våren ska trädet åter stå ljust, och de nya skotten skyddas mot sen nattfrost.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt sådmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.